

Slovo na úvod

Keď sa Konferencia biskupov Slovenska rozhodla usporiadať dňa 26. apríla 2013 v Bratislave podujatie o ideológii rodovej rovnosti za účasti vysokých predstaviteľov Svätej stolice, pripravovali sme ho s vedomím, že otvárame delikátnu tému. Rodová rovnosť je totiž spájaná najmä so zrovnoprávnením postavenia mužov a žien v zamestnaní, s čím Katolícka cirkev problém nemá. Zaujímavé príspevky na tejto dôležitej konferencii pripomínajú, že o rodovej ideológii (gender) treba otvorene hovoriť najmä preto, lebo je kľúčom k porozumeniu všetkých zmien v etickej oblasti, ktoré sa na starom kontinente odohrávajú. Interrupcie, masívne rozšírenie antikoncepcie s abortívnymi účinkami, eutanázia, registrované partnerstvá, adopcia detí pre neheterosexuálne dvojice, obmedzovanie náboženskej slobody a uplatňovania výhrady vo svedomí.

Tak ako základným vyznaním viery kresťana v staroveku bolo odmietnutie obetovať pohanským bohom, dnes je takýmto základným vyznaním viery postoj „byť za život“, čiže prolife. Ako hovorí Mons. Tony Anatrella „teraz ešte nevidieť dôsledky popierania odlišnosti medzi pohlaviami, ale o takých dvadsať rokov to bude zrejmé: ak to takto pôjde ďalej, staneme sa svedkami veľkej krízy identity a šírenia psychických problémov.“

Ideológiu rodovej rovnosti treba jednoznačne odmietnuť. Začnime tým, že povieme pravdu. Cirkev zostala jedinou inštitúciou, ktorá obraňuje dôstojnosť človeka. Rovnako je nevyhnutné vynaložiť väčšie úsilie v oblasti vzdelávania: mnohí totiž podporujú a obhajujú túto ideológiu z neznalosti.

Nech aj táto publikácia prispeje k lepšiemu chápaniu pravdy o človeku, ktorý bol stvorený na Boží obraz a za ktorého zomrel na kríži Boží Syn, Ježiš Kristus.

ThLic. Anton Ziolkovský, PhD.,
výkonný sekretár KBS

Arcibiskup Mons. Mario Giordana, apoštolský nuncius v SR

Excelencia, Mons. Ignacio Carrasco de Paula, predseda Pápežskej akadémie pre život,
Excelencia, Mons. Jean Laffitte, tajomník Pápežskej rady pre rodinu,
Excelencia, Mons. Stanislav Zvolenský, bratislavský arcibiskup metropolita a predseda Konferencie biskupov Slovenska,
drahí spolubratia v biskupskej službe,
predstavitelia cirkevného i občianskeho života,
vážení účastníci tejto konferencie!

Som veľmi rád, že vás všetkých môžem pozdraviť a poďakovať Konferencii biskupov Slovenska za zorganizovanie tohto podujatia, ktorého cieľom je predstaviť katolícky pohľad na ideológiu rodovej rovnosti, a tak lepšie pochopiť to, čomu hovoríme ľudská dôstojnosť. Téma, ktorej sa venuje táto konferencia, patrí zaiste medzi najproblematickejšie otázky súčasného sveta, pretože sa týka vzťahu muža a ženy a ich rodovej odlišnosti. Tvrdí sa, že táto odlišnosť je určovaná iba na základe sociálnych a kultúrnych kritérií, a preto neexistuje len jediné rodové rozlíšenie - muž alebo žena - ale je ich viacero, pričom závisí od rôznych zameraní v rámci sexuality, rasy a kultúry, ako aj od spoločenských podmienok. Majúc na zreteli vážne dôsledky mnohých zákonov prijatých na medzinárodnej úrovni, ktoré podporili a podporujú túto rodovú teóriu, by som chcel pripomenúť, že je potrebné poukázať

na učenie Cirkvi, ktoré vždy ponúkalo a naďalej ponúka predstavu opravdivého a prirodzeného vzťahu muža a ženy, ktorý sa zakladá na správnej antropologickej reciprocite, vychádzajúcej z diferencovanej rovnosti muža a ženy, o ktorej hovorí Biblia (Gn 1, 2). V tejto súvislosti by som rád spomenul učenie posledných veľkých pápežov. Ako príklad môžem uviesť apoštolský list *Mulieris dignitatem* (1987) a List ženám (1995) blahoslaveného Jána Pavla II. Taktiež pápež Benedikt XVI., opierajúc sa o učenie svojho predchodcu, vo vianočnom príhovore členom rímskej kúrie v decembri 2008 naliehavo zdôrazňoval, že „ak Cirkev hovorí o ľudskej bytosti ako o mužovi a žene, tak nejde o prekonaný metafyzický pohľad,“ a zároveň žiadal, aby bol tento poriadok stvorenia rešpektovaný. A keďže viera v Stvoriteľa je podstatnou súčasťou kresťanského Kréda, Cirkev nesie zodpovednosť aj za stvorenstvo, a musí túto zodpovednosť prejavovať aj verejne, a to tým, že chráni človeka pred samodeštrukciou.

Veľmi dôležitý bol aj list Kongregácie pre náuku viery z roku 2004 O spolupráci muža a ženy v Cirkvi a vo svete, adresovaný všetkým biskupom. V tomto liste je sexuálna odlišnosť predstavená ako skutočnosť hlboko vpísaná do prirodzenosti muža a ženy: sexualita charakterizuje muža a ženu nielen na fyzickej, ale aj na psychickej a duchovnej úrovni, a označuje každý ich prejav. Sexualita nemôže byť zredukovaná iba na bezvýznamnú, čisto biologickú skutočnosť, ale je základným prvkom ľudskej osobnosti, jej spôsobu bytia, jej prejavov, komunikácie s inými, jej cítenia, vyjadrovania a prežívania ľudskej lásky.

Ako vidíme, náuka Cirkvi v tejto oblasti je jasná. Pobádaní našou kresťanskou vierou máme neustále ochraňovať telesný i duchovný rozmer ľudskej bytosti, ktorá je charakterizovaná pohlavnou odlišnosťou, ochraňovať jej dôstojnosť a nenechať sa zmanipulovať pomýlenými ideológiami, ktoré sa usilujú zahmlievať pravdu o nej.

Spoločnosť, v ktorej žijeme, potrebuje čoraz naliehavejšie jasné predstavy o základných hodnotách ľudského života, hodnotách založených na Božom zákone, na evanjeliu a na učení Cirkvi. Jeden zo sloganov dnešnej doby hovorí: musíme byť moderní! Zaiste, musíme byť moderní, avšak tým, že budeme v živote lepšie uplatňovať tieto základné hodnoty bez toho, aby sme ich popierali či modifikovali s ospravedlnením, že ich treba prispôbiť dnešnému zmýšľaniu. Je potrebné, aby nám tieto hodnoty pomáhali zaujať správne postoje – ale vždy v pravde – voči potrebám, ktoré sú súčasťou modernej kultúry.

Želám si, aby nám aj táto konferencia pomohla pochopiť, že je čoraz viac potrebné s novým zápalom ponúkať mužom i ženám dnešnej doby pravdivú a jasnú morálku i vierouku, ktorá im pomôže hlbšie prežívať hodnoty evanjelia podľa Božej vôle.

Ďakujem za pozornosť.

Mons. Stanislav Zvolenský, arcibiskup metropolita, predseda KBS

Vaša Excelencia, Mons. Ignacio Carrasco de Paula, predseda Pápežskej akadémie pre život

Vaša Excelencia, Mons. Jean Laffitte, sekretár Pápežskej rady pre rodinu

Vaše Excelencia, Mons. Mario Giordana, apoštolský nunciatus v Slovenskej republike,

Vaše Excelencie, otcovia biskupi,

milí bratia kňazi, rehoľníci, ctihodné rehoľné sestry, dámy a páni, vážení hostia!

Dovoľte mi, aby som vás v mene Konferencie biskupov Slovenska srdečne privítal na

konferencii s názvom „Pochopiť ľudskú dôstojnosť. Pohľad Katolíckej cirkvi na ideológiu

rodovej rovnosti.“ Osobitne chcem privítať našich vzácných prednášateľov, ktorí prijali pozvanie Konferencie biskupov Slovenska. Veľmi si vážime, že sa rozhodli prísť na Slovensko, aby nás bližšie oboznámili s touto témou.

Ešte donedávna sme o téme rodovej rovnosti takmer nič nevedeli. Väčšina ľudí spája túto problematiku s otázkou vyrovnávania plátov u mužov a žien. Je správne, aby muži i ženy dostávali rovnakú mzdu za ten istý druh práce.

I tieto úvahy patria k našej téme. My však dnes hovoríme o rodovej rovnosti ako o ideológii. Na prvý pohľad sa zdá, že ide o abstraktnú tému, ktorej málokto rozumie. Keď sa však pozrieme hlbšie pod jej povrch, rýchlo zistíme, že táto ideológia sa nás dotýka viac ako si myslíme. Žijeme totiž v určitých kultúrnych, spoločenských a politických podmienkach, ktoré na nás vplývajú. Nie vždy sme ich tvorcami, sprostredkúva nám ich globalizovaná kultúra. Na rozširovanie ideológie rodovej rovnosti v našej krajine majú vplyv dve skutočnosti. Tou prvou je sekularizácia, ktorá sa vo svojej radikálnej forme usiluje vytlačiť náboženstvo na okraj spoločenského diania. Tento proces na európskom kontinente spôsobil, že už ťažko nájdeme nejakú veľkú hodnotu, ktorá by nebola spochybňovaná. Táto relativizácia je dôsledkom čoraz viac rozšíreného agnosticizmu. Sami sme prekvapení, ako pribúdajú aj v našej krajine ľudia, ktorí neveria v možnosť poznania pravdy, len v slobodu. Tou druhou skutočnosťou je naše členstvo v Európskej únii. Z jednej strany veľmi oceňujeme proces európskej integrácie. Členstvo v Európskej únii má však aj svoje nevýhody. Je ňou napríklad silnejúci tlak európskych štruktúr, aby Slovenská republika upravila svoj právny poriadok v kultúrno-etických otázkach. Treba preto z tohto miesta poďakovať všetkým verejným činiteľom, ktorí tomuto tlaku vzdorovali a vzdorujú.

Ideológia rodovej rovnosti, veľmi zjednodušene povedané, považuje fakt, že som mužom alebo ženou nie za vec prirodzenosti, ale za výsledok kultúrnych a civilizačných vplyvov, ktoré mi sprostredkovalo moje okolie, najmä rodina. Táto teória vychádza z nesprávneho chápania telesnosti. Údajne treba rozlišovať medzi biologickou prirodzenosťou, čiže pohlavím a úlohou či postavením, ktoré spoločnosť pripisuje pohlaviu, čiže rodu. Veľmi výstižne to popisuje dokument Španielskej biskupskej konferencie „Pravda o ľudskej láske“, kde sa hovorí: „Centrálnym jadrom tejto ideológie je pseudovedecká náuka, podľa ktorej sa bytosť rodí ako pohlavne neutrálna. Podľa nej sú pohlavie a rod úplne oddelené. Rod nemá žiadny biologický základ: je to len kultúrny konštrukt. Z tohto hľadiska je sexuálna identita a rola, ktorú osoba toho či onoho pohlavia v spoločnosti zohráva, len kultúrnym výtvorom, ktorý nemá nijaký základ v ľudskej prirodzenosti. Každý človek si môže v určitej situácii života zvoliť rod, ktorý sa mu páči, nezávisle od svojej telesnosti.“ Takto sa do povedomia širokej verejnosti dostali viaceré rody: nielen mužský a ženský, ale aj homosexuálny mužský, homosexuálny ženský, bisexuálny, transsexuálny a pod. Rodové teórie sa usilujú oslobodiť sexualitu spod prirodzeného určenia tela až do tej miery, že rozkladajú objektívny význam sexuálnej odlišnosti medzi mužom a ženou.

Najdôležitejšiu úlohu pri šírení rodovej ideológie zohrala manipulácia s jazykom. Niektoré pojmy nadobudli nový obsah až do takej miery, že sa zakryla základná pravda o ľudských vzťahoch. Manželstvo je tradične inštitúciou jedného muža a jednej ženy. V médiách často počúvame o manželstvách homosexuálov akoby osoba, ktorá cíti sexuálnu príťažlivosť k

osobe rovnakého pohlavia, mohla s ňou uzavrieť manželstvo. Tento štýl vyjadrovania je natoľko rozšírený, až sa v niektorých situáciách skutočne pýtame, aké pohlavie majú osoby, ktoré manželstvo tvoria. Ideológia rodovej rovnosti sa dostala do rozličných medzinárodných dokumentov, ktoré sa týkajú populačného rozvoja a postavenia žien. Známe medzinárodné či európske inštitúcie pravidelne dávajú Slovenskej republike odporúčania na legislatívne opatrenia, ktoré majú presadiť v legislatíve najskôr jej terminológiu a neskôr aj ďalšie konkrétne zmeny.

Je dôležité si uvedomiť, že zavádzaním rodovej ideológie do legislatívy sa táto cesta nekončí. Skúsenosti zo zahraničia, a žiaľ, i naše vlastné, nám potvrdzujú, že podporovatelia rodovej ideológie sa ju snažia dostať do výchovno-vzdelávacieho procesu s cieľom dosiahnuť, aby spoločnosť považovala za normálne tvrdenia, ktoré táto teória hlása. Prax zo zahraničia ukazuje, že zákony proti homofóbii sú zneužívané na potrestanie osôb, ktoré vyslovia nahlas svoj mravný úsudok. Označiť homosexuálne správanie za nemravné je podľa tejto ideológie problém, keďže za jediné mravné zlo sa považuje sexuálne násilie voči druhej osobe.

Bolo by však veľkou chybou, keby sme za rozšírením rodovej teórie videli len snahy niektorých ideológov. Skôr treba konštatovať, že v našej spoločnosti chýba dlhodobo dostatočná podpora rodine a manželstvu. Mladí ľudia totiž neodkladajú vstup do manželstva len z egoistických pohnútok, ale často z praktického dôvodu, že nemajú kde bývať a z čoho žiť. Manželstvo ešte nikdy nebolo znehodnotené tak, ako je to teraz. Mladí ľudia často žijú bez sobáša, tisíce manželstiev sa rozvádzajú. Pred pár rokmi sme boli svedkami úvah liberálnych politikov o rýchlych rozvodoch, aby odstúpenie od manželskej zmluvy bolo čím rýchlejšie. I dnes sa znova objavujú snahy zaviesť do občianskeho práva tzv. predmanželské zmluvy. Súčasné úvahy o predmanželských zmluvách naznačujú, že stabilita manželstva sa vo všeobecnosti nechápe ako cenná hodnota, ktorú treba brániť. Manželstvo skutočne niektorí chápu ako bremeno, ktoré obmedzuje slobodu a lásku. Vôbec sa pritom neberie do úvahy utrpenie, ktoré manželia pri rozvode spôsobujú svojim deťom i sebe navzájom.

Osobitne treba spomenúť legislatívu, ktorá na Slovensku umožňuje aj neplnoletým dievčatám kúpiť si v lekární bez lekárskeho predpisu tzv. núdzovú antikoncepciu, ktorá má jediný cieľ: usmrtiť embryo. Treba zdôrazniť, že žiadne právo na potrat, ani právo narábať s vlastným telom podľa ľubovôle, nejestvuje. V tejto súvislosti si dovoľím upozorniť na jednu závažnú skutočnosť. Predávať cigarety alebo alkohol neplnoletým osobám nie je dovolené, dokonca sa trestá. Možno konštatovať, že v oblasti sexuality a úcty k životu je naša legislatíva, žiaľ, natoľko liberálna a tolerantná, akoby sa správanie v tejto oblasti nijako nedotýkalo ľudskej osoby. Z tohto miesta v mene Konferencie biskupov Slovenska apelujem na všetkých verejných činiteľov, aby sme o podpore rodinám a manželstvám nielen hovorili, ale podnikli konkrétne kroky, ktoré budú svedectvom, že to myslíme naozaj vážne. Musíme brániť život od počatia, ochraňovať rodinu a manželstvo.

Toto všetko sú dôsledky rodovej ideológie. Našťastie, naša situácia nie je ešte natoľko zlá, ako v iných krajinách. Chcem sa poďakovať všetkým politikom, ktorí k otázkam ochrany života, rodiny a manželstva, pristupujú so všetkou vážnosťou a obozretnosťou. Ani v tejto situácii nie sme bezmocní. Sme v Božích rukách. I táto konferencia v Bratislave za účasti vzácných hostí a za hojnej účasti je svedectvom, že sme a chceme zostať citliví na tieto témy.

Ideológia rodovej rovnosti je pseudovedecká, má však veľa stúpencov a nedozerané dopady na celú spoločnosť. Je preto v záujme nás všetkých, aby sme túto ideológiu dobre poznali, uvedomili si jej chybné východiská, ale aj ovocie, ktoré zanechala v krajinách, kde bola prijatá do legislatívy.

Mám nádej, že dnešná, pre Katolícku cirkev na Slovensku, taká výnimočná konferencia prispeje nielen k väčšej informovanosti a formácii nášho svedomia, ale zároveň v nás prebudí túžbu stať sa horlivejšími ohlasovateľmi evanjelia. Evanjelium je totiž dobrou zvesťou, ktorá prináša pravdu. Pravdu o Bohu, o svete i o človeku. Všetkým nám želám, aby sme nielen získali mnoho užitočných informácií, ale rovnako aby v nás Boh prebudil túžbu zápasť o spoločné dobro. Jednoducho povedané, aby sme pochopili ľudskú dôstojnosť. Ľudia v našich mestách a obciach, farnostiach či komunitách, nám za to určite stoja.

Ďakujem za pozornosť.